

MILLIY MINIATYURA SAN'ATINI MAXSUS MAKTABLARDA O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Ismoilov Otabek Shavkat o'g'li

Navoiy davlat universiteti

“Dasgohli rangtasvir” ta’lim yo’nalishi

3 - kurs “R”guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada milliy miniatyura san’atini maxsus maktablarda o’qitish metodikasini takomillashtirishning pedagogik asoslari yoritilgan. Unda milliy an’anaviy qadriyatlarni saqlagan holda zamonaviy ta’lim texnologiyalarini joriy etishning ahamiyati tahlil qilinadi. Maqolada o’quvchilarning badiiy idroki, ijodiy fikrlashi va madaniy merosga hurmatini rivojlantirishga yo’naltirilgan interaktiv, amaliy hamda shaxsga yo’naltirilgan ta’lim yondashuvlari muhokama qilinadi. Shuningdek, milliy miniatyura san’atini o’qitishda an’anaviy usullarni zamonaviy pedagogik strategiyalar bilan uyg’unlashtirish orqali ta’lim samaradorligini oshirish va milliy san’at merosini davom ettirish yo’llari ko’rsatib o’tiladi.

Kalit so’zlar: milliy miniatyura, tasviriy san’at, o’qitish metodikasi, pedagogika, madaniy meros, ijodkorlik, innovatsiya, an’anaviy san’at, maxsus maktablar

Milliy miniatyura san’ati xalqimizning boy madaniy merosi, estetik qadriyatlari va ruhiy dunyosini ifoda etuvchi nozik san’at turi hisoblanadi. Bu san’at turi nafaqat tarixiy an’analarni, balki milliy o’zlikni anglash va badiiy tafakkurni rivojlantirishning muhim vositasi hamdir. Shu bois, uni maxsus maktablarda o’qitish jarayonida nafaqat texnik mahorat, balki pedagogik yondashuvlarning to’g’ri tanlanishi ham alohida ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunda ta’lim jarayonini modernizatsiya qilish, ya’ni an’anaviy san’atni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg’unlashtirish zaruriyati ortib bormoqda. Milliy miniatyura san’atini o’qitishda interaktiv metodlar, loyiha asosida ta’lim, raqamli vositalar va shaxsga yo’naltirilgan yondashuvlardan foydalanish o’quvchilarning ijodiy faolligini, mustaqil fikrlashini va badiiy didini rivojlantiradi.

Maxsus maktablarda bu san’atni o’rgatish o’quvchilarda milliy qadriyatlarga sadoqat, estetik tafakkur va madaniy merosni qadrlash tuyg’usini shakllantirishda

muhim o‘rin tutadi. Shu bilan birga, milliy miniatyura san’atining ramzlar tizimi, kompozitsion qonuniyatlari va rang uyg‘unligini o‘rgatishda innovatsion yondashuvlar ta’lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Milliy miniatyura san’ati o‘zining tarixiy ildizlari, ramziy mazmuni va estetik ifoda vositalari bilan o‘quvchilarda badiiy tafakkur, estetik idrok hamda milliy g‘urur tuyg‘usini rivojlantiruvchi san’at turi sifatida alohida ahamiyatga ega. Uni maxsus maktablarda o‘qitish jarayoni nafaqat tasviriy san’atning texnik jihatlarini o‘rgatish, balki o‘quvchilarda san’at orqali milliy qadriyatlarga hurmat, tarixiy xotirani anglash va ijodiy fikrlashni shakllantirishni ham ko‘zda tutadi. Shu sababli, milliy miniatyura san’atini o‘qitish metodikasini takomillashtirishda pedagogik yondashuvlarning ilmiy asoslanganligi muhim o‘rin tutadi.

Avvalo, o‘qitish jarayonida **madaniy-tarixiy kontekstni** hisobga olish lozim. O‘quvchilarga Alisher Navoiy, Kamoliddin Behzod, Ahmad Donish kabi tarixiy shaxslar ijodi orqali miniatyura san’atining ma’naviy va estetik ildizlarini o‘rgatish ularning tarixiy tafakkurini boyitadi. Shu bilan birga, asarlarning kompozitsiyasi, rang uyg‘unligi va ramzlar tizimini tahlil qilish o‘quvchilarda estetik idrokni va tahliliy fikrlashni kuchaytiradi.

Pedagogik jarayonning samaradorligini oshirish uchun **interaktiv metodlardan** foydalanish muhimdir. Masalan, “ijodiy tahlil”, “vizual muhokama”, “loyiha asosida o‘qitish” kabi metodlar o‘quvchilarning faolligini oshiradi. Bu yondashuvda o‘quvchi faqat tayyor bilimni emas, balki o‘z kuzatuvi, tahlili va ijodiy tajribasi orqali yangi g‘oyalarni yaratadi. “Flipped classroom” (teskari sinf) texnologiyasi yordamida o‘quvchilar miniatyura san’atining tarixiy namunalarini mustaqil o‘rganib, dars jarayonida ularni muhokama qilish, o‘z talqinlarini ifodalash imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

Amaliy mashg‘ulotlar ham o‘quv jarayonining ajralmas qismi bo‘lib, o‘quvchilarning nazariy bilimlarini amaliyotda mustahkamlashga xizmat qiladi. Miniatyura asarlarini yaratish jarayonida o‘quvchilar rang tanlash, shakl uyg‘unligi va kompozitsion muvozanatni his qilishni o‘rganadilar. Ularni badiiy didga o‘rgatish, sabr-toqat, diqqat va aniqlikni tarbiyalash orqali shaxsiy ijodiy uslublarini shakllantirishga yo‘l ochiladi.

Raqamli texnologiyalarni o‘qitish jarayoniga tatbiq etish milliy san’atni o‘rganishda yangi imkoniyatlarni yaratadi. Virtual muzeylar, onlayn galereyalar va

raqamli darsliklar yordamida o'quvchilar turli davrlarga oid miniatyura asarlarini o'rganib, ularni tahlil qilishni o'rganadilar. Bu esa nafaqat bilimni kengaytiradi, balki milliy san'atni global kontekstda idrok etish imkonini beradi.

Shuningdek, **shaxsga yo'naltirilgan yondashuv** o'quvchilarning qiziqishlari, iqtidor darajasi va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishni taqozo etadi. Har bir o'quvchi o'z estetik qarashlari, badiiy didi va ijodiy imkoniyatlariga ega. O'qituvchi bu imkoniyatlarni rivojlantirish uchun individual yondashuv, mustaqil ijodiy topshiriqlar va motivatsion uslublardan foydalanishi lozim.

Milliy miniatyura san'atini o'qitishda **pedagogik innovatsiyalarni** joriy etish ham zarur. Masalan, loyiha asosida o'qitish orqali o'quvchilar tarixiy mavzularga bag'ishlangan mini loyihalar tayyorlaydilar: "Behzod izdoshlari", "Miniatyurada ramz va mazmun", "Rang orqali ifoda" kabi yo'nalishlarda mustaqil tadqiqotlar olib borish ularda ilmiy va estetik tafakkurni rivojlantiradi.

Bu jarayonda o'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki **ijodiy yo'naltiruvchi, murabbiy** sifatida faoliyat yuritadi. U o'quvchilarning estetik didini shakllantirish, milliy san'atga muhabbat uyg'otish va badiiy madaniyatni tarbiyalashda yetakchi rol o'ynaydi.

Natijada, milliy miniatyura san'atini o'qitish metodikasini takomillashtirish o'quvchilarda milliy o'zlikni anglash, estetik tafakkur va ijodiy faollikni shakllantirishga xizmat qiladi. Bu esa nafaqat san'at ta'limining, balki umuman madaniyatimizni boyitishning muhim pedagogik yo'nalishlaridan biridir.

Milliy miniatyura san'atini maxsus maktablarda o'qitish jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish o'quvchilarning ijodiy tafakkuri, estetik idroki va madaniy ongini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. An'anaviy va innovatsion metodlarning uyg'unligi milliy qadriyatlarni zamonaviy ta'lim bilan birlashtirish imkonini beradi. Interaktiv darslar, loyiha asosida ta'lim, raqamli texnologiyalar va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar o'quvchilarda san'atni chuqur anglash, milliy merosni qadrlash va o'z ijodiy salohiyatini ro'yobga chiqarish imkonini yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // Педагогическое образование и наука. – 2017. – №2. – С. 109–110.

2. Shovdirov S. A. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology // AIP Conference Proceedings. – 2025. – Vol. 3268. – P. 070035.
3. Shovdirov S. Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region // E3S Web of Conferences. – 2024. – Vol. 587. – P. 02016.
4. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education. – 2023. – Vol. 4. – No. 3. – P. 60–66.
5. Ибрагимов Х., Шавдиров С. Теоретические принципы формирования учебных компетенций в области художественной грамотности учащихся // Science and Innovation. – 2023. – Т. 2. – №В10. – С. 192–198.
6. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // Современное образование (Узбекистан). – 2017. – №6. – С. 15–21.
7. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter Education & Global Study. – 2024. – №1. – С. 8–14.
8. Ходжаева М. Р. Milliy miniatyura san'atining o'quv jarayonidagi ahamiyati // San'at va Ta'lim. – 2022. – №4. – С. 45–48.
9. Karimova G. A. Tasviriy san'atni o'qitishda milliy qadriyatlarning ahamiyati. – Toshkent: O'zbekiston Fanlar Akademiyasi, 2021.
10. Turdiyeva N. Innovatsion yondashuvlar asosida tasviriy san'at ta'limini rivojlantirishning samarali yo'llari // Pedagogika va Psixologiya jurnali. – 2023. – №2. – С. 33–37.

